

Rippl-Rónai József (1861-1927)*Női fej, 1893*

Pasztell, papír vászonon, 46x38 cm

Jelezve balra lent: Rónai 93

Proveniencia:

- egykor Rákosi Jenő gyűjteményében

Kiállítva:

- Az Ernst-Múzeum aukciói XLII. Rákosi Jenő művészi hagyatéka. 1929. katalógus: 148., Reprodukálva: VIII. tábla
- Bernáth Aurél újabb képeinek és Rippl-Rónai József (1861-1927) válogatott műveinek kiállítása. Gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézete (volt Ernst-Múzeum), 1942. katalógus: 176.
- Gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézete 12. aukció, 1943. katalógus: 64.
- Almásy, Grünberger, Réthi, Rutz és Szilárd Mű- és Régiségkereskedelmi Vállalata (volt Ernst-Múzeum) 9. aukciója, 1948. katalógus: 231.

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft/19 231 EUR*Rippl-Rónai József: Vörösöntös nő, 1891. magántulajdon*

Rippl-Rónai József fekete korszakának éppúgy meghatározó motívuma a női arc, mint a késői kaposvári és budapesti éveknél. Rippl női portréi nem csak az egyéniség karakterét mutatják meg, hanem a nőiség eszményéről, a századfordulón divatos nőideálról is pontos képet adnak. Sejtelmes, elmosódó arcképei mintha valami halványan áttetsző függöny mögül láttatnák magányos, szomorú modelljeiket. A fáradt tekintetek, karikás szemek, a sápadt arcok, az egyszerű, szinte semleges ruhák szándékosan mellőzik a kacérság és a mondén világiság minden sajátosságát. Ugyanakkor azonban a léleknek arra az intenzív belső világára koncentrálnak, ami pont ugyanezen években Mednyánszky László férfiportréit is jellemzi. A nő Rippl világában sejtelmes, álomszerű lény, kinek éppen fáradt pillantásában rejtőzik el az igazi, törekeny emberi szépség, sőt maga a mulandóság – a századforduló művészetének egyik kulcsmotívuma. A pasztell

Rippl-Rónai József: Vörös hajú nő, 1892 előtt, magántulajdon

technikája pedig különösen alkalmas ennek a megfoghatatlan finomságnak a kifejezésére. Nem véletlen, hogy még olajképein, de a nagy kortárs, Vaszary János olajfestményein megfigyelhető a festék pasztellszerű kezelése az elmosódó kontúrok, az éles színkontrasztokat mellőző színkompozíció révén. Ez a finom női arckép szépen illeszkedik azoknak a korai, párizsi pasztellportréknak a sorába, melyekből nemcsak a forrásokból, hanem immár a valóságban is egyre több kerül napvilágra. „Carrière-hatás” – jegyezte föl Rippl-Rónai monográfusa Genthon István e képről készült cédulájára. Eugène Carrière hasonlóképpen sejtelmes, homályos női arcképei, bár jóval modorosabbak Rippl érzéssel telített, átélt munkáinál, valóban helytálló párhuzamként említhetőek a magyar művész képei mellett.

Rákosi Jenő és gyűjteménye

A 19. századi magyar irodalom egyik ellentmondásos figurája, Rákosi Jenő német családban született (eredeti neve Kreamsner), de magyar iskolákban tanult. Rákosi nemcsak a késő 19. századi magyar drámairodalom egyik fontos szerzője, de színházigazgatóként (nevéhez fűződik a Népszínház megalapítása) sokat tett az irodalom népszerűsítése érdekében is. Rákosi miközben nagyban megújította a magyar színházi nyelvet, a magyar nyelv iránti elkötelezettsége értelmetlen túlzásokot is eredményezett. Shakespeare nevét Sekszpír Vilmosnak írta, s még Vittorio Emmanuel olasz király nevét is magyar fordításban *Győző Manónak* használta. Elsősorban újságíróként jelentős (Pesti Napló, Budapesti Hírlap, Esti Újság), akinek ráadásul nagyon komoly politikai befolyása is volt. Az ő nevéhez fűződik az a Trianon utáni kezdeményezés is, hogy Lord Rothermeret, a nagyhatalmú angol sajtómágnást válasszák meg magyar királynak a hatékonyabb területi revízió érdekében. Rákosi a 20. századi magyar irodalmi törekvések, Ady és a Nyugat íróinak, legádázabb ellenfele volt. Érdekes ugyanakkor, hogy képzőművészeti gyűjteményében, melynek javát a 19. századi magyar mesterek (Munkácsy, Székely, Mészöly, Telepy, Ligeti, Mednyánszky, s mások) művei alkották, hat darab Rippl-Rónai-kép is szerepelt. Hogy fért össze Rákosi modernizmus ellenessége Rippl-Rónai festészeti modernizmusával? A kérdést Rippl-Rónai József oldaláról kell megközelítenünk. Rippl már korai párizsi éveitől kezdve gondosan ügyelt arra, hogy személyét és műveit a befolyásos körökben megismerjék. Komoly „önmenedzselés” állt Rippl sikerei mögött, aminek egyik leglátványosabb eredménye az Andrássy Tivadar által megrendelt ebédlő belsőépítészeti tervezeése volt. A Rákosi-gyűjtemény képei között az írónak dedikált kompozícióval is találkozunk. Nem kizárt, hogy az

1900 körül hazakészülő festőművész ajándékművekkel próbálta meg elnyerni a kor egyik valóban legbefolyásosabb „médiá-személyiségének” jóindulatát. Ezekből az 1900 körül készült Rippl-művekből állt össze Rákosi kollekciója, melyben Rippl-Rónai alkotásai valóban kilógtak egy kissé a gyűjtő ízlése által meghatározott sorból.

Rákosi gyűjteményének 1929-es árverésén a közönség is megismerhette ezt a portrét. A 400 pengős becsértéken árazott kép minden bizonnyal elkelt a hagyatéki árverésen.

A kép további sorsa

A szép női pasztellkép ezután az 1940-es években több kiállításon is felbukkant. 1943-ban ismét az Ernst-Múzeumban (ami akkor már Gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézete néven működött) árverezték 1000 pengős becsértéken, majd 1942-ben Rippl-Rónai válogatott műveinek kiállításán kapott helyet ugyanott, Bernáth Aurél újabb képeivel együtt. 1948-ban az Ernst-Múzeum megjegyezhetetlen nevű utódintézményében, az *Almásy, Grünberger, Réthi, Rutz és Szilárd Mű- és Régiségkereskedelmi Vállalatánál* árverezték ismét a képet, 200 új magyar forintot becsértéken.

A festmény magántulajdonba került, s mintegy ötven, egyetlen magángyűjteményben eltöltött esztendő után kerül most ismét árverésre Rippl-Rónai fekete korszakának ez a finom és egykori tulajdonosa révén méltán híres alkotása.

Bellák Gábor

Eugène Carrière: Anyaság, 1887. Párizs, Louvre

Pierre Bonnard: Fiatal nő nyussival, 1891. (részlet), magántulajdon

